

Odkaz pro dnešek a zítřek

Význam Slovenského národního povstání – a celého národně osvobozenického boje Čechů a Slováků – spočívá nejen v jeho podílu na vítězném dovršení protifašistického zápasu, ale i v tom, že pevně určilo místo naší země v revolučním pohybu světových společenských sil.

Uplynulých čtyřicet jedna let plně prokázalo životnost jeho odkazu pro současné i budoucí úkoly budování rozvinutého socialismu u nás. Historický zápas z dob protifašistického odboje zůstává zdrojem revolučních zkušeností, bojových tradic a je živou učebnicí boje za práva a vítězství pracujícího lidu.

Vzpomínka na revoluční květnové dny 1945 ve Smiřicích

Na jaře před 40 lety, když se k nám blížila z východu fronta, očekávali jsme i ve Smiřicích netrpělivě příští události. Bylo již jisté, že porážka Německa a tím i konec okupace našich zemí je jen otázkou krátké doby.

Ve Smiřicích byla v té době německá vojenská posádka umístěná původně v malé škole v Jiráskově ulici, později v celé budově zámku. Na státních statcích vládl cizí Němec Riebel jako komisař a na radnici jako předseda správní komise místní Němec Lenfeld (úředník lihovaru, který tam pracoval již od doby po první světové válce).

V prvních květnových dnech roku 1945 vyvrcholila v našem městě situace 5. května, kdy po vypuknutí Pražského povstání zde zavládlo nadšení, byly vyvěšeny čs. vlajky, veřejně bylo do ulic vysíláno zpravodajství z Moskvy a Londýna a byly na domech odstraňovány německé nápisy. Do tohoto nadšení však zasáhli němečtí vojáci. Zaměstnanec ČSD Pavlista, mladý, nedávno ženatý, strhl ze zdi na náměstí vývěsní skříňku místní organizace německé nár. soc. strany. Byl však německými vojáky zadržen a odveden do zámku. Jak se později při jejich odjezdu ze Smiřic zjistilo, byl jmenovaný Němci zastřelen a zakopán ve starém Labišti za zámeckou zahradou.

Kromě toho byl vyhlášen zákaz vycházení z domu od večera do rána a několik bývalých legionářů bylo odvedeno do zámku jako rukojmí.

Mezitím byl i ve Smiřicích ustaven revoluční národní výbor v čele s ředitelem místní měšťanské školy Janem Černým a vytvořena dobrovolnická vojenská jednotka, jejímž velitelem byl Vr. Karpíšek a jeho zástupcem Rudolf Malík, oba důstojníci v záloze. K činnosti těchto orgánů však zatím nedošlo a bylo vyčkáno na odjezd německého vojska, neboť sovětské vojsko se již blížilo.

Dne 8. května německá posádka spálila na prostranství před zámkem věci, které nemohla odvézt a odjela i s rodinami komisaře Riebela a Lenfelda ze Smiřic na západ. Po jejich odjezdu se sešel k první své schůzi revoluční národní výbor, který byl doplněn o zástupce politických stran (komunistické, soc. demokratické, národně sociální a lidové).

Revoluční národní výbor zajistil další řádný chod veřejné správy i podniků ve Smiřicích a dal zajistit osoby německé národnosti i osoby, které se za okupace provinily spoluprací s Němci. Tyto osoby se musely účastnit úklidových prací na zámku i jinde a Němci pak byli odsunuti do Zderaze, kde pracovali v zemědělství.

Vojenská dobrovolnická jednotka zajistila střežení vojenského materiálu, který po německé posádce zůstal ve Dvoraně a v pivovaře a působila v odzbrojování a zajišťování německých válečných zajatců. Pro udržování pořádku se národnímu výboru dali k dispozici i místní příslušníci četnictva a znovu nastoupila službu i místní policie, která byla za okupace zrušená.

Dne 9. května Německo bezpodmínečně kapitulovalo a tím skončila i dlouhá okupace naší vlasti. Díky rozvaze revolučního národního výboru i vojenské jednotky nedošlo koncem války ve Smiřicích k žádným bojům s německým vojskem, které by už byly zbytečné.

Sovětské vojsko vstoupilo do Smiřic 10. května a bylo slavnostně uvítáno předsedou revolučního národního výboru za účasti velkého počtu našich občanů. Vojáci byli převážně ubytováni v místních rodinách, dlouho se však nezdržovali a pokračovali v cestě na západ, kde boje ještě pokračovaly.

Přestože v květnových revolučních dnech došlo ve Smiřicích jen k jedné uvedené oběti na životě, několik dalších občanů ztratilo své životy nebo bylo odsouzeno k trestům za svou činnost proti okupantům. Za všechny oběti je nutno jmenovat členku ilegálního ÚV KSČ Anežku Malou, partyzána Antonína Seligera a odbojovou pracovníci Marii Rezkovou, která zemřela v roce 1983.

Rudolf Malík, bývalý člen revolučního NV

Znovu po 40 letech

Psal se rok 1944. V Evropě zuřila nejkrvavější válka v historii lidstva a ve smiřické měšťanské škole usedalo naposledy do lavic 84 chlapců a děvčat ke své poslední vyučovací hodině. Poslední školní zvonek a žáci opouštějí školu, ve které strávili 8 let života. Rozcházejí se do života zamlklí, nejistí a mnozí i plní obav, co je za branou školy čeká. Nejedny uplakané oči se tiše ptají: „Uvidíme se ještě?“

A potom se to stalo. Poprvé po čtyřiceti letech se znovu sešli. Znovu vkročili do „své staré“ třídy, usedli do „svých“ lavic. Uplynulo dlouhých 40 let a přestože mnohá hlava už prokvítá stříbrnými nitkami, cítí se náhle všichni znovu dětmi. Tohoto krásného okamžiku se již nedožilo 8 chlapců a 2 děvčata.

Sjeli se z celé republiky, ze Slovenska i západních Čech, z různých koutů naší vlasti zpátky do Smiřic, aby si připomenuli, kdo jim dal ty nejlepší základy do života, kdo jim ukázal cestu, po které se v těžkých válečných letech vydali.

Byl to krásný zážitek pro 64 přítomných „žáků“ i pro jejich milé učitele. Znovu k nim promluvil bývalý učitel Petr ZAHÁLKA, ředitel školy Jaroslav NOVOTNÝ i drahá učitelka Milka ČERNÁ a Jaroslava CHLÁDKOVÁ. S úctou procházeli školou, která se tolik změnila, uvěřit nemohli tomu, jak se za 40 let změnil samotné Smiřice. A vzpomínali – to především. Vzpomínali na společné zážitky, vyprávěli o svém dalším životě a těšili se ze šťastného shledání.

Útulné prostory kavárny Labe zněly smíchem a radostí. Znovu byli všichni mladí a tolik se chtělo povídat, tolik poznat a uvidět. Ale den byl tak krátký. Nikomu se nechtělo odcházet, chtělo se co možná nejdéle udržet prchavé okamžiky vzpomínek.

Sešli se po dlouhých 40 letech. 64 absolventů smiřické školy – ročník 1944. Rozcházel se neradi a se slibem – za rok znovu nashledanou.

Nashledanou tady u nás ve Smiřicích, na místech, která máme rádi a kam se nyní budeme rádi vracet.

Uvítací řeč s. Stanislavy Kozové:

Vážení naši učitelé, milí spolužáci a spolužačky!

Dovolte mi přivítat vás všechny jménem organizační skupiny na půdě Smiřic a popřát vám, aby chvíle zde strávené byly pro vás novým krásným zážitkem. Zvláště však vítám mezi námi milé učitele, kteří přijali naše pozvání a přišli si s námi zavzpomínat na svá mladá léta.

Uplynulo 40 let od chvíle, kdy jsme naposledy usedli do školních lavic naší staré školy. Dnes tu jsme znovu. Znovu budeme chlapci a děvčaty, kteří s chutí zítra vykročí do svého zaměstnání či škol a učilišť. Pravda, dnes už máme spíše pár kroků k zaslouženému odpočinku, či někdo z nás už na odpočinku je, ale to nám nebrání, abychom se všichni, alespoň pro tento den, cítili zase mladí, nezkušení a zvědaví na to, co nám ten život za branou školy chystá.

Svolali jsme vás všechny z různých koutů naší země, abychom společně zavzpomínali na krásné mládí prožité ve smiřické škole, která nám dala, díky našim učitelům, kvalitní základy pro život, přestože to bylo velmi těžké období našeho národa. O to více dnes můžeme hodnotit práci našich učitelů, kteří nám dali vše, co bylo tehdy možné a připravili nás pro tvrdý reálný život.

Ne všechny vzpomínky jsou stejně krásné, ale uplynulo již hodně vody od našeho rozletu do života a čas, jak se říká, to špatné rychle hojí a ponechává jen zážitky pěkné.

My, kteří bydlíme ve Smiřicích a okolí, vám chceme ukázat jak tady žijeme, co se nám podařilo vybudovat a společně zavzpomínat na naše mládí.

Našemu setkání přeji hodně zdaru a pěkné pohody. Dovolte, abych vám představila nynějšího ředitele školy s. Josefa Lišku, kterému předávám slovo:

Zdá se vám, že to bylo včera,
že to bylo před chvílí,
a je to 40 již let.
Naše vlasy zbělely.
Vaše čela život popsal,
dál jde svět.

Smiřice – dnes centrum zemědělské výroby – povstaly ze semínek bídy a dřiny na poli, v dílně i továrně vzklíčily ke dnešní světlé přítomnosti, ke dnešní vzpomínkové oslavě.

Kouzelná příroda Smiřic a okolí, lužní lesy s bohatstvím životodárného prostředí, se skromnými starousedlíky nás vždy lákalo a láká ke všem toulkám.

V mysli nás vede k důvěrně známým místům s těmi nejhezčími prožitky, třeba k prvním stiskům ruky, k prvnímu polibku.

Každý z nás chce vidět po letech svou školu, město, pozdravit rodný dům či chalupu, krásný strom, který sázel.

S odstupem času můžeme odpovědně posoudit opravdový přínos a promyšlenou činnost všech, s kterými jsme přišli do styku.

Naše poděkování patří všem organizátorům, známým i neznámým za to, že jsme se zde sešli a měli tu vzácnou příležitost zavzpomínat. Jak jinak než slovy básníka:

„Za trochu lásky šel bych světa kraj,
šel s hlavou odkrytou a šel bych bosý,
šel v ledu, ale v duši věčný máj,
šel vichřicí, však slyšel zpívat kosy,
šel pouští a měl v srdci perly rosy,
za trochu lásky šel bych světa kraj.“

Buď pozdravena dnešní slavnostní chvíle, která odcházíš. Je to milé ohlédnutí. Loučíme se s tebou spokojeni. Zůstal za námi kus poctivé práce.

Symbolicky zvedám číši, připíjím na zdraví a volám: „Mnoga ljeta, živio!“

Za spolužáky pozdravila setkání vtipným veršem účastnice Máňa Postránecká:

Setkání spolužáků v září 1984

Dnes do kavárny Labe
mnohý děd a babka míří.
Světě zboř se, to jsou moji vrstevníci
a že nám všem je už 54?

Vrátili jsme se do Smiřic,
zestárli, se svou vzpomínkou,
možná, že naposled ty naše školo,
kterás nám byla druhou maminkou.

Kolik je to vlastně let,
co psávali jsme taháky?
Však myslím tenkrát do života,
my neměli jsme mindráky.

Ted' sedíme tu ve škole
a je nám nevesele,
vraťme se zpět o čtyřicet let
a vzpomeňme také na učitele.

Jak při měřičství zvýšil hlas,
až padávala opuka
a ticho bylo ve třídě,
kde učil Jan Netuka.

Kdo šlechtil naše hlásky,
písničky nás učil,
by zněly do dálky.
„Kdopak nám to poví?“
Za to dík Petru Zahálkovi.

Že mnohý vnuk už dosáhne nám na kliku,
vzpomeňme přece ještě matiku.
Vždy usměvavý a jako bumbříček
vštěpoval nám tuto vědu
učitel Pondělíček.

I když přísný byl a důsledný,
vždy poradit byl ochotný,
junák, učitel, Jaroslav Novotný.

Jak látat ponožky
ted' věřte, bez legrace
učitelka Hanušová
nás učivala ruční práce.

Der, die, das už zapomínám,
ted' paměť nemám takovou,
ale ještě vzpomínáme
na Jarmilu Chládkovou.

Brouci, ptáci, zvířata,
jak každý z nich se chová,
přírodopis učila nás Žofie Višňáková.

„Ženu neuhodíš ani růží“, říkal,
i když elán ten měl obrovský,

u nás také oblíbený
byl učitel Svárovský.

Naše třídní učitelka
Marxová Markéta,
ta dávala nám rady,
než rozlétnem se do světa.

A každé ráno před školou,
přísný sokol, buditel,
očekával nás ovečky
Jan Černý, ředitel.

Po jeho boku zásadám jeho věrná,
stávala mnohdy i Milka Černá.

Ve škole bývala jsem poeta
a zůstala jsem taková,
jestli si na mne vzpomínáte,
byla jsem Máňa Mlejnková.

Já moc dobře jsem poznala,
že život není peříčko
a teď mi děti ve středisku,
říkávají sestřičko.

Do dalších let vám přeji hodně zdraví,
ať dožijem v míru
a daří se nám práce všeka,
na příštím sjezdu nashledanou,
teď jmenuji se Postránecká.

Stanislava Kozová, absolventka smiřické školy z roku 1944

Vzpomínky staré 40 let

Můj otec Josef Skála, vedoucí elektrárny ve Smiřicích, zemřel před devíti lety. Byl vězněn od roku 1940 do roku 1945. Odešel, bylo mně 14 měsíců, když se vrátil, šla jsem do školy. Z jeho vzpomínek vybírám konec jeho strastiplné cesty v roce 1945.

Patřil ke skupině dvou tisíc politických vězňů, která byla před postupem Rudé armády evakuována v únoru 1945 z káznice Gollnow do Hamburku. Tam v tu dobu bylo soustředěno několik tisíc vězňů: Němců, Francouzů, Belgičanů, Poláků a Čechů.

Po dlouhém pochodu byli čtyři v malé, vlhké, studené cele. Spali na betonové podlaze semknutí v jedno klubíčko, přikrytí chatrnou dekou. Byla jim strašná zima, měli hlad a trápil je hmyz.

Letecký poplach neustával, svazy anglo-amerických bombardérů byly ve dne v noci nad Hamburkem. Dávky potravin byly stále snižovány. 10 dkg chleba s dřevěnými pilinami, černá špína a odvar ze zelí či tuřínu, to byla jejich denní dávka. Byli vyhublí na kost a otékaly jim z podvýživy nohy. Chodili do práce a demontovali stará auta do šrotu.

2. května vzala situace nečekaný obrat. Dozvěděli se o smrti Hitlera a vzápětí přichází další zpráva: Angličané obsadili bez boje Hamburk. Jejich radost neznala mezí, budou svobodní.

Příštího jitra nedočkavě očekávali příchod osvoboditelů, ale marně. Radostné opojení vyprchalo. Proč nepřicházel? Přece nemohli v rozbořeném Hamburku přehlédnout rozlehlou vězeňskou čtvrt? Teror bachařů se stupňoval, začínalo se opět bít. Ale přece něco. Bachaři odstranili nacistické orlice z uniforem, z chodeb zmizel písek proti požáru, přestalo zatemnění.

8. května přišla zpráva o kapitulaci Německa. Již týden byli Angličané v Hamburku a oni jsou stále zavření v celách a hladovějí. Vězni, hlavně starší, umírali jeden po druhém. Mnozí z nich nemohli už vůbec chodit a museli bezvládně ležet na zavšivených celách hladoví, ale v naději. Ani 9. a 10. května se jejich situace nezměnila.

Konečně převzala jejich ilegální skupina iniciativu. Z patnáctičlenné skupiny byli tři členové KSČ. Byly ustaveny stranické buňky, které převzaly vedení na celém III. patře. Zástupci buněk žádali na dozorcích, aby je spojili s ředitelem věznice, ale ti odmítli.

V pondělí 14. května nastoupilo třetí patro k půlhodinové obchůzce na dvůr. Na pokyn jednoho ze tří straníků se celý kruh procházejících vězňů shromáždil do středu nádvoří a obklopil bachaře. Strážní v budkách se chystali ke střelbě. Vězni zapívali státní hymnu a prohlásili se svobodnými občany Československé republiky a vyzvali vězně ostatních národů, aby je následovali.

Bachaře, kteří je chtěli vrátit do cely, donutili, aby ihned přivedli ředitele. Přiběhl celý rudý vztekem a začal vyhrožovat terorem, že je nechá postřílet, že jim nedá najíst a že zavolá anglickou vojenskou policii. Teprve když mu pohrozili, že ho obžalují jako válečného zločince, slíbil spojení s Angličany. A tak až 15. května vstoupili v jednání se zástupcem anglické armády, s československým důstojníkem, štábním kapitánem Roušarem, který byl členem čsl. repatriační komise u anglické armády.

Uplynul ještě týden na společných celách, než je 22. května vyvezli Angličané do sběrného tábora a stali se svobodnými lidmi. Ve sběrném táboře ještě několik vězňů vysílením zemřelo, i když se jim dostalo všemožné lékařské péče. Měli i dostatek jídla, potřebovali ho. Většina z nich vážila 44–48 kg.

14. června konečně nasedli do nákladních aut a 18. června již radostí jásali na čsl. hranicích u Chebu. Mnozí radostí plakali.

S otcem jsme se setkali 19. června v Praze. Vrátil se s podlomeným zdravím a vážil pouhých 46 kg. Já jsem opět po pěti letech spatřila svého tatů.

Věra Špryňarová, učitelka ZŠ

Velkovýkrmy Smiřice

Osvobození naší vlasti Sovětskou armádou před 40 lety v květnu 1945 a vítězství pracujícího lidu v únoru 1948 připravilo podmínky pro položení základů socialistického zemědělství. Hospodaření na zestátněné půdě umožnilo a vyžadovalo zavádět moderní technologie pěstování a chovu. Státní statky se staly vzorem zemědělské velkovýroby s vysokou produktivitou práce.

Smiřice se významně podílely na socializaci venkova východních Čech, staly se důležitým zemědělským střediskem kraje, kde postupně převzaly garanci za chov prasat a výrobu vepřového masa.

Již k 1. červnu 1948 byly zrušeny vrchní správy státních statků. Z Vrchní správy ve Smiřicích bylo tehdy vytvořeno ředitelství státních statků a rybníků ve Smiřicích s hospodářstvími Zderaz, Rodov, Holohlavy, Černilov cihelna, dílny, Ratibořice, Dubno, Heřmanice a Ostrov. Jako nadřízený orgán byl ve Smiřicích Inspektorát státních statků.

Na podzim 1948 došlo při revizi pozemkové reformy k rozšíření půdní držby státních statků. Ředitelství ve Smiřicích převzalo zbytkové statky Doubravice, Svinišťany, V. Třebešov, Tašov, Ledce a Rozkoš. K parcelaci naopak předalo Ostrov.

Na počátku roku 1949 bylo zrušeno Ústřední ředitelství státních statků v Praze a byl vytvořen jediný národní podnik. Rybníční hospodářství se od státních statků oddělilo a vzniklo samostatné ředitelství státních rybníků. Ve Smiřicích bylo sídlo Trastu státních statků.

V září 1949 byla ve Smiřicích zahájena výstavba gigantu. Kapacita pro výkrm 10 000 kusů prasat byla uvedena do provozu ve velmi krátké době – již v červenci r. 1950.

V roce 1952 byl zrušen národní podnik Československé státní statky v Praze. Z jednotlivých statků vznikly samostatné národní podniky. V Praze byla zřízena hlavní správa státních statků. Ve Smiřicích bylo sídlo Krajské správy státních statků. V tomto roce došlo ke sloučení Státního statku Opočno pod správu smiřického statku a ze statku Cerekvice bylo přičleněno hospodářství Hořiněves. Tím byl vytvořen předpoklad pro specializaci na výkrm prasat.

V roce 1953 se Státní statek Smiřice rozrostl o půdu přídělčů v Sedloňově. Tehdy již obhospodařoval 3 257 ha zemědělské půdy, z toho 2 170 ha orné půdy. V témže roce došlo k významné změně ve vedení podniku. Po s. Ladislavu Koldrtovi nastoupil na místo ředitele dnes již nežijící ing. Václav Prýmek, který se významně podílel na stabilizaci statku Smiřice.

V průběhu padesátých let dále rostla půdní držba statku. V letech 1954–1956 převzal nezajištěnou půdu a půdu velkých rolníků v Benátkách, Vrchovnici, Želkovicích, Černožicích a dalších obcích. Nadřízeným orgánem Státního statku byl v této době Trast velkovýkrmů Praha. Řada změn v půdním fondu souvisela se zakládáním nových jednotných zemědělských družstev. Statek předával některá hospodářství a objekty nebo docházelo ke směně pozemků (např. JZD Světlá, Konecchlumí, Třešice, Pulice). K 1. 1. 1954 převzal statek hospodářství ze zrušeného Státního statku Choustníkovo Hradiště. Převzal i objekty školního statku Smiřice.

Na konci roku 1956 obhospodařoval již Státní statek, n. p. Smiřice 7 087 ha zemědělské půdy, z toho 5 211 ha orné půdy. Vzhledem ke specializaci podniku na výrobu vepřového masa došlo k 1. 1. 1957 k jeho začlenění pod Sdružení velkovýkrmů se sídlem v Praze v působnosti

ministerstva potravinářského průmyslu. Státní statek, n. p. Smiřice byl přejmenován na Velkovýkrmu – státní statek, národní podnik. Toho roku vypukla na gigantě morová nákaza a celý objekt musel být nuceně během několika dní vyskladněn.

K 1. 4. 1958 byla s ohledem na velikost podniku upravena vnitřní organizace statku. Reorganizací byly z oddělení vytvořeny hospodářsky samostatnější závody.

V průběhu roku 1958 a 1959 přešli ke statku soukromí zemědělci ze Smiřic a dalších obcí, kde nebyly podmínky pro založení jednotných zemědělských družstev. Od 1. 1. 1960 přešlo řízení Sdružení velkovýkrmů opět pod ministerstvo zemědělství. V tomto roce byla zahájena rekonstrukce pavilonů gigantu.

Na vůbec největší rozlohu se statek Smiřice rozrostl na počátku šedesátých let. V průběhu let 1960–1963 převzal převážně na Náchodsku celkem 21 JZD. Naopak statek předal šest hospodářství jednotným zemědělským družstvům.

V roce 1963 byla dokončena rekonstrukce gigantu s tím, že jeho kapacita vzrostla o více než dvojnásobek. V témže roce převzal statek pozemky Výzkumného ústavu pro chov ovcí v Jedlové.

Na konci roku 1964 činila výměra zemědělského podniku 13 522 ha zemědělské a 10 169 ha orné půdy. Statek se skládal ze závodů Holohlavy, Hořiněves, Česká Skalice, Nový Hrádek, Opočno, Sedloňov, Choustníkovo Hradiště a gigant. Na závodech byly výrobní skupiny rostlinné a živočišné výroby. Na místo ředitele podniku nastoupil v tomto roce s. Jiří Šámal.

K 1. 1. 1965 byla provedena rozsáhlá delimitace podniku Velkovýkrmu – státní statek Smiřice s tím, že ze závodu Česká Skalice a Nový Hrádek byl vytvořen n. p. Státní statek v České Skalici a výrobní skupiny Hajnice a Kohoutov byly přičleněny k nově utvořenému n. p. Státní statek v Hajnici. Současně byly předány ZNZP mísirny krmiv ve Smiřicích a Hořenicích a ŠSP v Chocni hřibárna Bědovice. Po této delimitaci se snížila výměra podniku na 8 400 ha zemědělské a 6 502 ha orné půdy.

V roce 1966 byla předána výrobní skupina Bačetín v rámci delimitace JZD Bačetín a Domašín.

K 1. 1. 1967 byla provedena reorganizace Velkovýkrmů. Byl vytvořen oborový podnik Velkovýkrmy s generálním ředitelstvím v Praze. Velkovýkrmy, státní statek Smiřice se staly závodem 03 oborového podniku. Ze závodů se staly opět hospodářství.

K 1. 5. 1967 byl našemu závodu propůjčen Řád práce.

V následujících letech se půdní držba stabilizovala zhruba na 8 000 ha zemědělské a 6 000 ha orné půdy, postupně se zvyšovala úroveň zemědělské výroby.

V roce 1970 byl do funkce ředitele závodu jmenován s. Gustav Brož.

K dalšímu rozšíření Velkovýkrmů Smiřice došlo až v roce 1976, kdy závod převzal JZD Lužany a Žíželevy.

Brzy na to provedl náš závod, na základě rozhodnutí ministerstva ČSR, dvě delimitace s platností od 1. 1. 1977. Na základě rozhodnutí č. j. 64/77-214 ze dne 25. 1. 1977, byl začleněn Státní statek Hradec Králové do Velkovýkrmů o. p. závod 03 Smiřice. Takto bylo přičleněno k našemu závodu 3 171 ha zemědělské a 2 910 ha orné půdy s odpovídajícím rozsahem rostlinné a živočišné výroby. K závodu bylo převedeno 307 pracovníků; 65,3 mil. Kčs a 5,5 mil. Kčs zisku.

Druhá delimitace se týkala převodu našeho hospodářství Opočno do šesti JZD okresu Rychnov nad Kněžnou. Předáno bylo 908 ha zemědělské a 800 ha orné půdy s odpovídající zemědělskou výrobou. Delimitací odešlo 124 pracovníků, převedeno bylo 27,7 mil. Kčs výkonů a 1,65 mil. Kčs

zisku. Po provedených delimitacích činila rozloha statku 11 166 ha zemědělské, z toho 8 826 ha orné půdy.

K úbytku půdy došlo ještě v roce 1981, kdy hospodářství Sedloňov předalo zbývající pozemky v kat. ú. Bačetín místnímu jednotnému zemědělskému družstvu. Jednalo se přibližně o 160 ha orné půdy.

V roce 1983 se vrátil na místo ředitele závodu Velkovýkrmy Smiřice s. Jiří Šámal z funkce ředitele Okresní zemědělské správy v Hradci Králové, aby se přičinil o další rozvoj zemědělské výroby statku.

Při delimitaci k 1. 1. 1984 jsme převzali část pozemků zrušeného JZD Černilov a naopak jsme předali vzdálené pozemky ve Slatině a Bukovině JZD Pouchov.

K 1. 1. 1985 hospodaří Velkovýkrmy Smiřice na 10 580 ha zemědělské půdy ve třech okresech Východočeského kraje. Těžiště výroby je soustředěno na okrese Hradec Králové, kde se nacházejí hospodářství Holohlavy, Hoříněves, Světí, Černilov a Jeníkovice, velkovýkrmy Smiřice, mechanizační a dopravní středisko Smiřice s ústředními dílnami a skladem a stavební středisko Černožice. Na zámku ve Smiřicích je ředitelství závodu.

Na okrese Trutnov u Dvora Králové máme hospodářství Choustníkovo Hradiště a inseminační stanici kanců ve Zboží.

Na okrese Rychnov nad Kněžnou obhospodařuje celou západní část Orlických hor naše horské hospodářství Sedloňov.

Z rozdílných přírodních podmínek vyplývá i různá struktura a zaměření rostlinné a živočišné výroby na jednotlivých hospodářstvích.

Údolní hospodářství jsou v rostlinné výrobě zaměřena na produkci obilovin, cukrovky a zelené píce pro potřeby živočišné výroby specializující se dle hospodářství v chovu skotu na výrobu mléka nebo masa. Úzké specializace se na hospodářstvích rozvíjí v chovu prasat. Šlechtitelské a rozmnožovací chovy realizují pokrokové myšlenky v práci, jsou předpokladem garance za výrobu vepřového masa.

Horské hospodářství Sedloňov je svým zaměřením zcela odlišné. Klimatické podmínky neumožňují vysoce intenzivní rostlinnou výrobu. Vedle pěstování obilí je na převážné většině ploch včetně trvalých travních porostů zajišťována výroba píce pro chov skotu a ovcí. Hospodářství je využíváno pro letní pastevní odchov jalovic z celého závodu.

Za léta existence Velkovýkrmen Smiřice se podstatně zvýšily výnosy jednotlivých zemědělských plodin a vzrostla užitkovost jednotlivých kategorií hospodářských zvířat.

Výrazně se posunula hranice výnosů obilovin z necelých 2 tun po hektaru v padesátých letech přes 5,5 tun za statek a přes 6 tun po hektaru na okrese Hradec Králové v loňském roce. Obdobně se podařilo v průběhu let posunout hranici průměrné denní doживosti z 8 litrů na krávu na téměř 10,5 litru za statek v roce 1984. Významně se zvýšil průměrný denní přírůstek u výkrmu prasat z 0,36 kg v roce 1957 na 0,62 kg v roce 1984 při současném poklesu spotřeby jadrných krmiv na kilogram přírůstku.

Přitom máme na paměti, že naše rezervy nejsou dosud vyčerpány. Tak u cukrovky jsme již v roce 1967 dokázali vyrobit 46,9 tun z každého hektaru a u výkrmu skotu jsme již v roce 1958 dosahovali průměrného denního přírůstku 0,82 kg za celý statek.

Velkovýkrmy Smiřice jsou v současné době moderním zemědělským závodem vybaveným potřebnou mechanizací s vybudovanými kapacitami pro rozvinutou živočišnou výrobu. V závodě pracuje 1 800 zaměstnanců.

Velkovýkrmný Smiřice zabezpečují roční výrobu více než 20 000 tun obilí, přes 44 000 tun cukrovky a přes 200 000 tun zelené píce. Živočišnou výrobu pak zabezpečují dodávkou 14 mil. litrů mléka a na 12 000 tun masa.

Jedině stabilizovaná zemědělská výroba na vysoké úrovni intenzity a efektivnosti je schopna zabezpečit řádnou výživu národa, a tak podstatně přispět k dalšímu zvýšení životní úrovně nás všech.

Naším úkolem je stabilizace dobrých výsledků ve výrobě obilovin, ovoce a vepřového masa a další zvyšování intenzity cukrovky, píce, mléka a hovězího masa. Stejnou měrou je nutné zabezpečování materiálových vstupů.

Na našem závodě byl zpracován „Soubor aktivních opatření k zabezpečení závěrů 11. zasedání ÚV KSČ“. Hlavními směry tohoto souboru jsou:

- péče o půdní fond, využití každého hektaru zemědělské půdy a rozvoj a intenzifikace rostlinné výroby.
- další intenzifikace živočišné výroby cestou zvyšování užitkovosti a reprodukce, pokračování v realizaci hybridizačního programu v chovu prasat.
- dosažení souladu v úrovni rostlinné a živočišné výroby ve srovnatelných přírodních podmínkách.
- upevňování závodové ekonomiky cestou zvyšování hospodárnosti, zvýšení úrovně vnitropodnikového řízení a sociálního programu.

S tímto souborem opatření byli seznámeni pracující závodu na jednotlivých hospodářstvích, střediscích a chozrasčotních jednotkách a k zajištění jeho splnění orientovali své socialistické závazky.

Na závodě pracuje 19 kolektivů BSP, ve kterých je sdruženo 261 zaměstnanců. Do závazkového hnutí se zapojilo 1 225 stálých zaměstnanců závodu, bylo uzavřeno 606 individuálních a 39 kolektivních závazků.

Celková hodnota závazku uzavřeného na počest 40. výročí vyvrcholení národně osvobozenického boje československého lidu a osvobození naší vlasti Sovětskou armádou představuje částku 4.160.500,- Kčs.

Do roku 1985 obdržel závod, kolektivy a jednotliví pracovníci řadu vyznamenání a ocenění za příkladné pracovní výsledky. Řád práce byl propůjčen celému závodu, dále dvěma kolektivům a dvěma jednotlivcům. Státní vyznamenání Za zásluhy o výstavbu bylo uděleno jednomu kolektivu a čtyřem jednotlivcům. Státní vyznamenání Za vynikající práci obdržel jeden kolektiv a tři jednotlivci.

Resortní vyznamenání Zasloužilý pracovník MZVŽ, Vynikající pracovník MZVŽ a Budovatel soc. zemědělství získalo 102 našich zaměstnanců. Oborové vyznamenání Vynikající pracovník oboru obdrželo jen v posledních dvou letech 13 zaměstnanců. Závod získal celkem třikrát Rudý prapor vlády ČSSR a Ústřední rady odborů a dvakrát Rudý prapor MZLVH a ÚVOS a jednou Standartu MZLVH a ÚVOS.

Mezi závody oborového podniku Velkovýkrmen Praha se závod Smiřice umísťuje stále na jednom z předních míst, o čemž svědčí řada udělených Standart ředitele oborového podniku (Sdružení) a ÚVOS (PV ROH).

Zemědělský závod byl jmenován Závodem XII. sjezdu KSČ, obdržel tři čestné diplomy vlády a ÚRO k 50. výročí VŘSR. K 25. výročí osvobození obdržel závod čestné uznání.

U příležitosti výročí založení strany získaly čtyři kolektivy titul Kolektiv 50. výročí vzniku KSČ.

Vláda ČSSR a ÚRO udělily Velkovýkrmnám o. p. závodu Smiřice za příkladné výsledky iniciativy pracujících k 65. výročí VŘSR a X. všeodborovému sjezdu čestné uznání.

Mimo tato vysoká ohodnocení získal závod mnoho diplomů a čestných uznání od krajských a okresních orgánů.

Úspěšná práce uplynulých let a její vysoké ocenění nás zavazují pro léta příští.

Redakční rada Velkovýkrmen Smiřice

ZPRAVODAJ – vydává MěNV ve Smiřicích. Povoleno rozhodnutím ONV, ze dne 3. 1. 1973, pod č.j.
Kult. – tisk 14/72

Odpovědný redaktor: s. Liška Josef

Tiskne tiskárna KD ROH Hradec Králové nákladem 210 kusů. Cena jednoho výtisku je 2,50 Kčs.